

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

БАРДІНОВ ОЛЕКСІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 378.22.015.31(005:796.5)(043.3)

**ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
З МЕНЕДЖМЕНТУ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Кропивницький – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії
педагогічних наук України
Гриньова Марина Вікторівна,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка,
декан природничого факультету.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
Лещенко Геннадій Анатолійович,
Льотна академія Національного
авіаційного університету,
завідувач кафедри пошуку, рятування,
авіаційної безпеки та спеціальної
підготовки;

кандидат педагогічних наук, професор
Турчак Анатолій Леонідович,
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені
Володимира Винниченка,
декан факультету фізичного виховання.

Захист відбудеться «27» грудня 2018 року о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 23.053.02 у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка (зала засідань, 25006, м. Кропивницький, вул. Шевченка, 1).

Із дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (25006, м. Кропивницький, вул. Шевченка, 1).

Автореферат розіслано «26» листопада 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т. В. Окольніча

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Соціально-економічні зміни в державі та прагнення України до європейського й світового співтовариства продукують оновлення змісту системи освіти, пов'язане з цілеспрямованим здобуттям знань, які трансформуються в компетентності майбутнього фахівця, що, нерозривно пов'язується з нагальною проблемою статусу України серед інших держав, яка може вирішуватися двома шляхами: або українське суспільство здійснює соціально-економічні перетворення й реалізує власний науковий і освітній потенціал для забезпечення належної ролі у світовому цивілізаційному процесі й відповідного їй міжнародного визнання й положення, або залишаючись на периферії розвитку людства.

Коло цих завдань окреслено у Законах України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про туризм», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2012-2021 роки (2014 р.), Концепції розвитку освіти в Україні на період 2015-2025 роки (2015 р.). Виняткового значення в таких умовах набуває компетентнісно-орієнтована професійна освіта, забезпечення її конкурентоспроможності в європейському та світовому освітніх просторах. Формування ключових компетентностей є основним безпосереднім результатом освітньої діяльності. Ця проблема набуває особливої значущості у професійній підготовці майбутніх фахівців для сфери туризму. Адже туризм наразі починають розуміти як інституцію, що має соціальне і державне значення та як головний чинник, який характеризує у туризмі основне – його культурну значущість і гуманістичну цінність. Бо неможливо вирішити проблеми збереження пам'яток культури і природи, не порушуючи принципів питань, пов'язаних із розвитком туризму, який є водночас й суттєвим показником цінності всесвітньої культурно-історичної спадщини. Адже в основі свого розвитку туризм має такі загальнолюдські цінності, як історія, культура, духовність. Взаємозв'язок цих категорій з туризмом, освітою, педагогікою є незаперечним. Він, по-перше, передбачає піднесення значення загальнолюдських цінностей у вихованні молоді, тому що в іншому випадку національні ідеали ризикують залишитися не сприйнятими в інтеркультурному соціальному середовищі. По-друге, здатність особистості орієнтуватися у складному соціокультурному просторі. По-третє, сприяє підготовці кадрів для найдоступнішої сфери людського спілкування з природою, культурно-історичною спадщиною країни і всього світу.

Утім, незважаючи на це, до 2002 року в Україні не було офіційного класифікатора кадрів сфери туризму. Вони знаходилися в інших напрямках і спеціальностях: фізична культура і спорт, менеджмент тощо. Лише в 2002 році Урядом України було внесено доповнення в Державний класифікатор професій про новий напрям підготовки фахівців – 0504 – «Туризм», який передбачає забезпечення сфери туризму професійними кадрами. Однією з умов ефективного вирішення зазначеної проблеми вбачається урядом у залученні до неї висококваліфікованих фахівців усіх без винятку галузей національної системи освіти. Зазначена проблема відразу стає однією з найактуальніших у багатьох галузях наук, що знаходить висвітлення у дослідженнях і публікаціях вітчизняних учених у різних аспектах. Так, організацію туризму в Україні досліджували О. Любичев, В. Бабарицька, О. Мельник, В. Кифяк; менеджмент туристичної індустрії став предметом дослідження І. Школи та інших авторів; особливості

формування управлінської компетентності майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту одночасно з туризмом стали предметом уваги Ю. Дубревського; методичні аспекти організації спортивно-оздоровчого туризму розкривають у своїх роботах А. Конох, Ю. Щур, О. Дмитрук та інші науковці; туризм як засіб фізичної рекреації знаходить відображення у роботах Л. Чеховської, А. Кухтія та ін.; тема педагогіки туризму набула висвітлення у працях В. Федорченка, Н. Фоменка та інших авторів.

Цим обумовлюється необхідність підготовки в педагогічних університетах майбутніх фахівців фізичної культури з менеджменту туристичної діяльності. Адже саме ці навчальні заклади найповнішою мірою спроможні забезпечити високий рівень підготовки вчителя до реалізації багатьох його функцій у різних сферах людської діяльності (в рамках нашого дослідження – це з менеджменту туристичної діяльності). В цьому нас переконують дослідження П. Хоменка (2012), результати якого свідчать про те, що 78 % вчителів фізичної культури (з 271 респондента) зазначають, що сучасна професійна освіта має бути спрямована на формування не вузькоспеціалізованих, формальних, а насамперед дієвих довготривалих знань, які можуть бути забезпечені лише за умови їхньої транс предметності та цілісності. На цьому наголошують у своїх публікаціях В. Зігунов, І. Зігунова, В. Ганопольський, А. Барабанов, І. Булигіна, І. Зорін, В. Квартальний та інші автори. Зокрема, В. Дегтяр, А. Ровний, О. Булашов, А. Конох пропонують здійснювати підготовку майбутнього фахівця фізичної культури за спеціалізацією зі спортивно-оздоровчого туризму й краєзнавства.

Особливої ваги в цьому плані набуває завдання сформованості у майбутніх фахівців фізичної культури ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності як складових професійної компетентності фахівця фізичної культури. Проте вирішення зазначеного завдання можливо лише при узгодженості загальних цілей фізкультурної освіти майбутніх фахівців фізичної культури з цілями менеджменту туристичної діяльності, фахова підготовка яких у педагогічних вишах повинна відбуватися виключно в межах освітньої інтеграції напрямків спеціалізації та галузі туризму. Оновлення змісту освіти, в свою чергу, передбачає орієнтацію навчальних програм на компетентнісний підхід, який розглядається вченими як один із важливих концептуальних принципів, що визначає методологію оновлення змісту освіти, сприяє подоланню традиційних когнітивних орієнтацій професійної освіти, спонукає до оновлення її змісту, методів і технологій, які трансформуються в компетентності майбутнього фахівця.

Вагомість вирішення завдань досліджуваної проблеми підсилюється низкою *суперечностей* між:

- об'єктивною потребою сучасного суспільства у кваліфікованих фахівцях з менеджменту туристичної діяльності та не врегульованістю цього аспекту в професійній підготовці майбутніх фахівців фізичної культури у педагогічних ВНЗ в цьому напрямі;

- певними об'єктивними труднощами, пов'язаних насамперед із появою нового напрямку підготовки фахівців для сфери туризму – «Туризм» та недоцільністю користування згаданою програмою, оскільки її зміст не розкриває питання професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури з менеджменту туристичної діяльності у педагогічних ВНЗ;

– важливістю використання компетентнісного підходу в процесі формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності та традиційним змістом, формами і методами забезпечення цього процесу;

– труднощами, пов'язаних із правовим полем туристичної діяльності та неспроможністю їх усунення з різних причин. Вочевидь, що без усунення зазначених суперечностей не може йти мови про високу конкурентоспроможність майбутнього фахівця фізичної культури на ринку праці в даному напрямку, особливо в європейському просторі.

Отже, актуальність проблеми, виявлені суперечності та недостатній стан розробленості, відсутність наукових досліджень зазначеного аспекту в освітній галузі зумовили вибір теми науково-педагогічного дослідження – **«Формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка «Дослідження змістового компонента формування основ педагогічної майстерності майбутнього вчителя» (державний реєстраційний номер 0197U000065). Тему дослідження затверджено рішенням вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 9 від 30.03.2016 р.).

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Відповідно до сформульованої мети визначено такі **завдання** дослідження:

1. Проаналізувати сучасний стан розробленості досліджуваної проблеми, з'ясувати сутність базових понять дослідження.

2. Науково обґрунтувати структуру та змістову сутність ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури.

3. Розробити діагностичний інструментарій формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

4. Обґрунтувати педагогічні умови формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури та розробити організаційно-функціональну модель для їх впровадження.

5. За результатами проведеного дослідження розробити методичні рекомендації та завдання для самостійного вивчення студентами, майбутніми фахівцями фізичної культури змістового компонента з курсу «Менеджмент туристичної діяльності».

Об'єкт дослідження – процес професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що ефективність формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури підвищиться у разі забезпечення реалізації таких педагогічних умов: створенні навчального середовища, сприятливого для формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури; організації самостійної роботи студентів, майбутніх фахівців фізичної культури, з менеджменту туристичної діяльності з подальшим творчим використанням набутих знань та особистісного професійного самоздійснення в цьому напрямі; розробки та впровадження в структуру професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури програми з курсу «Менеджмент туристичної діяльності».

Для досягнення мети та реалізації завдань дослідження і перевірки висунутої гіпотези були використані взаємодоповнювальні **загальнонаукові методи**:

– *теоретичні*: зіставно-порівняльний аналіз теоретичних ідей і практичного досвіду досліджуваної проблеми – для уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження, формулювання його основних положень і висновків, обґрунтування педагогічних умов формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури; синтез, конкретизація, систематизація теоретичних та емпіричних даних – для обґрунтування структури ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури; відображення змісту, форм й методів формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури;

– *емпіричні*: педагогічне спостереження, опитування (анкетування, тестування, бесіди, інтерв'ювання), методи експертних оцінок, педагогічний експеримент (діагностично-пошуковий, констатувальний, формувальний, результативний етапи) – для визначення сучасного стану сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури і перевірки ефективності поетапної реалізації педагогічних умов;

– *математичної статистики*: для кількісного й якісного аналізу результатів дослідження та підтвердження статистичної гіпотези.

Експериментальна база дослідження. З метою перевірки висунутої в дослідженні гіпотези було організовано педагогічний експеримент, який здійснено на базі Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, громадської організації «Спортивний клуб «Арміда», Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського.

Загальна вибіркова сукупність становила 320 студентів, майбутніх фахівців фізичної культури випускного етапу (V курс) професійної підготовки.

Для участі в експерименті було створено експериментальну (145 осіб) й контрольну (148 осіб) групи студентів, майбутніх фахівців фізичної культури.

Різниця між загальною кількістю випробуваного контингенту студентів, майбутніх фахівців фізичної культури, (320 осіб) та залучених до подальшої експериментальної роботи (293 особи) пояснюється неможливістю передбачення

кількість студентів, які після закінчення бакалаврату, продовжуватимуть навчання на п'ятому курсі. До експериментальної роботи було також залучено 27 викладачів.

Організація та основні етапи дослідження.

На першому етапі – діагностично-пошуковому (2012-2013 рр.) – було визначено проблему дослідження, конкретизовано об'єкт, предмет дослідження, з'ясовано його мету, завдання, розроблено програму, за якою здійснювалася дослідна робота. На цьому етапі також опрацьовувалася науково-методична література, що дало змогу усвідомити глибину проблеми формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. На цьому ж етапі визначені основні методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення психолого-педагогічної, соціологічної та філософської літератури; вивчення передового педагогічного досвіду, бесіди з викладачами педагогічних вузів, анкетування цих викладачів та студентів факультету фізичного виховання з метою дослідження сучасного стану розробленості даної проблеми.

На другому етапі – констатувальному (початковому – 2013-2014 рр.) – було визначено вихідний стан сформованості початкових знань та ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

На третьому етапі – формувальному (2014-2016 рр.) – сфокусовано увагу на безпосередню експериментальну роботу з перевірки реалізації педагогічних умов за розробленою організаційно-функціональною моделлю; з'ясуванні впливу впровадженної в структуру фахової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури програми з курсу «Теоретичний менеджмент туристичної діяльності» на рівень сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності.

На четвертому етапі – результативному (2016-2017 рр.) – було спрямовано увагу на систематизацію й узагальнення результатів, одержаних у процесі теоретичного аналізу та дослідження експериментальної роботи. На цьому етапі здійснено опрацювання отриманих експериментальних даних, сформульовано загальні висновки.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що: *уперше* на підставі аналізу наукової літератури визначено структуру ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури, яка містить компоненти мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, управлінсько-туристичний, регулятивно-діяльнісний; визначено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють формуванню ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури; обґрунтовано критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, управлінсько-туристичний, операційний), показники та схарактеризовано рівні (високий, середній, низький) їх сформованості; побудовано структурну модель формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутнього фахівця фізичної культури;

уточнено зміст базових понять дослідження; *уведено* до наукового обігу поняття «формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури», що в контексті нашого

дослідження означає об'єднання комплексу професійних знань, умінь, навичок, набуття яких трансформуються в компетентності, пов'язані з життєвими цілями, з підготовкою особистості до ринку праці в напрямі менеджменту туристичної діяльності;

подальшого розвитку набула проблема формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців різних спеціальностей педагогічних ВНЗ як складової їх професійної компетентності.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в упровадженні моделі формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, яка функціонує у визначених і спеціально створених педагогічних умовах; розробці й впровадженні в навчально-виховний процес педагогічного ВНЗ авторської програми з курсу «Менеджмент туристичної діяльності»; апробації авторського посібника «Методичні рекомендації та завдання для самостійної роботи студентів з курсу «Менеджмент у туристичній діяльності» та методичних рекомендацій для викладачів, учасників експериментального дослідження, щодо формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Одержані матеріали дослідження, його теоретичні положення і висновки, виявлений фактичний матеріал із зазначеної проблеми можуть бути використані у педагогічному процесі вищої педагогічної школи; стати основою для розробки навчально-методичного забезпечення професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів усіх спеціальностей до діяльності з менеджменту туристичної діяльності; сприятимуть при розробці спецкурсів, посібників, підручників, методичних рекомендацій із зазначеної проблеми; слугуватимуть при підготовці курсових, дипломних, бакалаврських та магістерських робіт. Крім того, можуть бути використані при організації освітніх інституцій різного типу, рівня і форм власності з підготовки компетентних фахівців з менеджменту туристичної діяльності.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення, результати й висновки дослідження було оприлюднено у доповідях та повідомленнях на науково-практичних конференціях різного рівня: *міжнародних* – «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі. XXI Каришинські читання» (Полтава, 2014), «Pedagogical education: theory and practice» (Kamianets-Podilskyi, 2015) «Иновационные процессы развития образования : опыт и перспективы (Сыктывкар, Республика Коми, 2015); *всеукраїнських* – «Олімпізм як філософія життя та мислення» (Полтава, 2009), «Програмне забезпечення курсу «Менеджмент у туристичній діяльності» (Полтава, 2014), «Організація навчальних закладів III-IV рівня акредитації як соціально-педагогічних комплексів» (Полтава, 2016).

Результати дослідження обговорювалися та дістали позитивну оцінку на засіданнях кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Результати дослідження **впроваджено** у навчально-виховний процес Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

(довідка про впровадження № 3804/01-55/02 від 01.07.2016 р.); громадської організації «Спортивний клуб «Арміда» (довідка про впровадження № 0054 від 17.06.2017 р.); Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка про впровадження № 3155/01-27 від 04.05.2017 р.); Полтавського обласного інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського (довідка про впровадження № 138 від 15.06.2018 р.).

Публікації. Результати дисертаційного дослідження відображено у 16 (14 – одноосібних) публікаціях автора, з яких 7 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, 2 статті та 2 тез – у матеріалах науково-практичних конференцій, 1 стаття – в іншому науковому виданні, 3 навчально-методичні посібники (2 – у співавторстві).

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (269 найменувань), 12 додатків на 80 сторінках. Загальний обсяг дисертації 277 сторінок, з них 197 сторінки основного тексту. Робота містить 11 таблиць та 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** розкрито актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, сформульовано гіпотезу, методи дослідження, наведено відомості про впровадження, апробацію результатів дослідження, представлено інформацію про публікації, структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** – «**Теоретичні основи формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури**» – здійснено аналіз проблеми дослідження; з'ясовано змістову характеристику ключових понять дослідження в системі психолого-педагогічного знання; уточнено поняття «формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури»; визначено структуру ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутнього фахівця фізичної культури; визначено критерії, показники та рівні сформованості досліджуваного утворення.

У ході аналізу наукових праць з теми дослідження встановлено, що проблема формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури у педагогічній теорії і практиці є предметом особливої уваги учених, педагогів, оскільки є складником професійної компетентності фахівця фізичної культури.

Різні аспекти формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури розглянуто у працях Т. Диби, Ш. Ковача, Л. Кнодель, А. Кухтія, І. Маріонди, І. Омеляненка, О. Свєртнєва, Е. Сивохопи, І. Тараненко, В. Туманової, П. Хоменка, Л. Чеховської.

Аналіз наукових праць вітчизняних учених Ю. Дубревського, О. Дмитрука, А. Коноха, А. Кухтія, П. Хоменка, Л. Чеховської та інших допоміг визначити структуру ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури як складне (містить мотиваційно-ціннісну, когнітивно-пізнавальну, управлінсько-туристичну, регулятивно-операційну компоненти ключових компетентностей) динамічне утворення, формування якого

відбувається внаслідок здійснення наукової, навчальної та організаційно-методичної діяльності. Управлінсько-туристична компетентність характеризує здатність майбутнього фахівця фізичної культури виконувати професійну діяльність у цьому напрямі на основі фахових знань і вмінь, що інтегруються між собою в освітньому процесі та поєднуються з розвитком особистісних, професійно значимих якостей, серед яких провідним є розуміння суспільної важливості предмету навчання як особистого сенсу професійної діяльності майбутнього фахівця фізичної культури.

Когнітивно-пізнавальна компетентність як компонент ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури спрямована на оволодіння майбутніми фахівцями фізичної культури сукупністю знань із галузі менеджменту туристичної діяльності; способами застосування отриманих теоретичних знань у практичній, зокрема, з менеджменту туристичної діяльності.

Мотиваційно-ціннісний компонент ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури забезпечує гуманістично-ціннісне самовизначення фахівця, його саморозвиток і самовдосконалення; сприяє формуванню свідомого ставлення до формування знань із менеджменту туристичної діяльності та вмінь їх застосовувати в життєвих ситуаціях.

Регулятивно-діяльнісна компетентність як компонент ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності включає в себе сукупність професійних знань, умінь та навичок як загальних, так і спеціальних. Зазначена компетентність характеризує майбутнього фахівця як творця освітнього процесу, який включає в себе компоненти: соціальний, поведінковий та саморегуляції. Включення до регулятивно-діялісної компетентності як її складника – саморегуляцію, пояснюється тим, що саморегуляція лежить в основі будь-якої людської діяльності (у нашому випадку – з менеджменту туристичної діяльності). Вона забезпечує «контроль і самооцінку до початку роботи як прогнозування її протікання й бажаного результату; самоконтроль і самооцінку у процесі роботи; оцінку результатів роботи, зіставлення її зі зразком». Зазначений компонент розглядається нами як неперервна дія. Він створює систему шляхів, способів і прийомів здійснення процесу формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Відповідно до змісту ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури визначено критерії для оцінювання кількісно-якісних характеристик сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, як: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, управлінсько-туристичний, операційний.

Мотиваційно-ціннісний критерій характеризується особистісно-значущою мотивацією до вибору майбутньої професійно-педагогічної діяльності саме з менеджменту туристичної діяльності, бажанням впроваджувати у професійну практичну діяльність знання, вміння та навички з менеджменту туристичної діяльності.

Когнітивний критерій відображає сукупність знань загальноосвітніх, фахових та з менеджменту туристичної діяльності, володіння якими забезпечує розв'язання проблеми досліджуваного утворення.

Управлінсько-туристичний критерій визначає здатність до реалізації загальних управлінських функцій та їх складових – основних п'ять функцій: планування, організація, координація, мотивація та контроль. У практичній професійній діяльності – здатність адекватно визначати власний рівень самоменеджменту.

Операційний критерій – формує здібності та позитивну емоційну налаштованість майбутніх фахівців фізичної культури на професійну діяльність з менеджменту туристичної діяльності.

Запропоновані критерії та показники дозволили визначити рівні сформованості досліджуваного утворення: низький, середній та високий.

На основі визначених критеріїв, показників та рівнів розроблено діагностичний інструментарій для виявлення вихідного рівня сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Підібрано комплекс діагностичних методик та методів, за допомогою яких вимірювалися окремі показники визначених критеріїв.

У другому розділі – «Педагогічні умови формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури» – теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано педагогічні умови формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, розроблено модель формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, реалізація якої здійснювалася в процесі фахової підготовки на випускному етапі (V курс) майбутніх фахівців фізичної культури.

Важливою педагогічною умовою формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності стала розробка та впровадження в структуру професійно-педагогічної підготовки майбутнього фахівця фізичної культури на випускному етапі (V курс) програми курсу «Менеджмент туристичної діяльності», мета якої полягала в активізації позитивної мотивації студентів (через позитивні установки на успіх, забезпечення життєдіяльності) до вибору майбутньої професійної діяльності у напрямі менеджменту туристичної діяльності. Програмою курсу передбачено застосування інноваційних, орієнтованих форм і методів формування досліджуваного феномену. Для викладачів, задіяних в експерименті, розроблено методичні рекомендації «Технології тестування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури».

Ефективність формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутнього фахівця фізичної культури значною мірою залежить від педагогічної умови – створення навчального середовища, сприятливого для формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. Доведено, що саме ця організаційна форма дає можливість дієво, якісно і змістовно здійснювати процес формування досліджуваного утворення. Цьому сприяє вирішення ряду

завдань: уведення змістового компонента з навчального курсу «Менеджмент у туристичній діяльності» до змісту загальноосвітніх та професійно-педагогічних дисциплін фахової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури; інструктивно-просвітницька робота з викладачами, залучених до процесу формування досліджуваного утворення; спрямованість навчально-пізнавальної та практичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури на формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності.

Забезпечити належний рівень сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури можна у разі реалізації педагогічної умови – організація самостійної роботи студентів, майбутніх фахівців фізичної культури, з менеджменту туристичної діяльності з подальшим творчим використанням набутих знань та особистісного досвіду професійного самоздійснення в цьому напрямі.

З цією метою розроблено й впроваджено в навчальний процес «Методичні рекомендації та завдання для самостійної роботи студентів з курсу «Менеджмент у туристичній діяльності»; ділових і рольових ігор, що сприяє набуттю досвіду активного формування в них самостійності як якісного особистісного утворення; самостійного прийняття правильних рішень, формуванню вміння управлінської діяльності; підвищенню мотивації студентів, майбутніх фахівців фізичної культури, до навчання; умінь самонавчання, саморегуляції, що веде до саморозвитку, а також умінь здійснювати інтеграцію знань із менеджменту туристичної діяльності у фахову діяльність.

На підставі цих педагогічних умов формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури розроблено організаційно-функціональну модель формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, реалізація якої здійснювалася в процесі професійної підготовки на випускному етапі (V курс) майбутніх фахівців фізичної культури за допомогою відповідних блоків, компонентів, етапів, умов. Цільовий блок включає мету, завдання та принципи формування досліджуваного утворення, а також містить ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури. *Операційно-змістовий блок* містить критерії, педагогічні умови, етапи, форми, методи і засоби формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури; *результативний блок* включає результат сформованості досліджуваного утворення.

У *цільовому блоці* нами визначено формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. Реалізація мети передбачає виконання таких завдань: 1) визначити теоретичні та практичні шляхи вирішення проблем формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності як складових професійної компетентності фахівця фізичної культури; 2) забезпечити впровадження програми курсу «Менеджмент у туристичній діяльності» у структуру фахової підготовки на випускному етапі (V курс) майбутніх фахівців фізичної культури.

Операційно-змістовий блок запропонованої моделі розкриває зміст формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. Зазначений блок є системоутворювальним

для зазначеної моделі, адже саме його наповнення забезпечує ефективність процесу формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. Тому для забезпечення ефективності реалізації організаційно-функціональної моделі на практиці до операційно-змістового блоку включено педагогічні умови.

Результативний (узагальнюючий) блок організаційно-функціональної моделі дає можливість на основі комплексної діагностики визначити рівень сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури та доцільність використання запропонованих педагогічних умов формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Кінцевою метою моделі формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури є *результат* цього процесу, а саме: сформованість ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Організаційно-функціональна модель формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури схематично представлена на рис. 1.

У третьому розділі – «Експериментальна перевірка педагогічних умов формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури» – представлено результати експериментальної перевірки педагогічних умов формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у процесі фахової підготовки на випускному етапі (V курс) майбутніх фахівців фізичної культури.

Відповідно до проблематики дослідження нами визначено такі етапи наукового пошуку: I етап – діагностично-пошуковий; II етап – констатувальний; III етап – формувальний; IV етап – операційний.

Експериментальне дослідження формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури тривало з 2012 до 2017 року. Для педагогічного експерименту було відібрано контрольну (148 осіб) та експериментальну (145 осіб) групи – усього 293 студента.

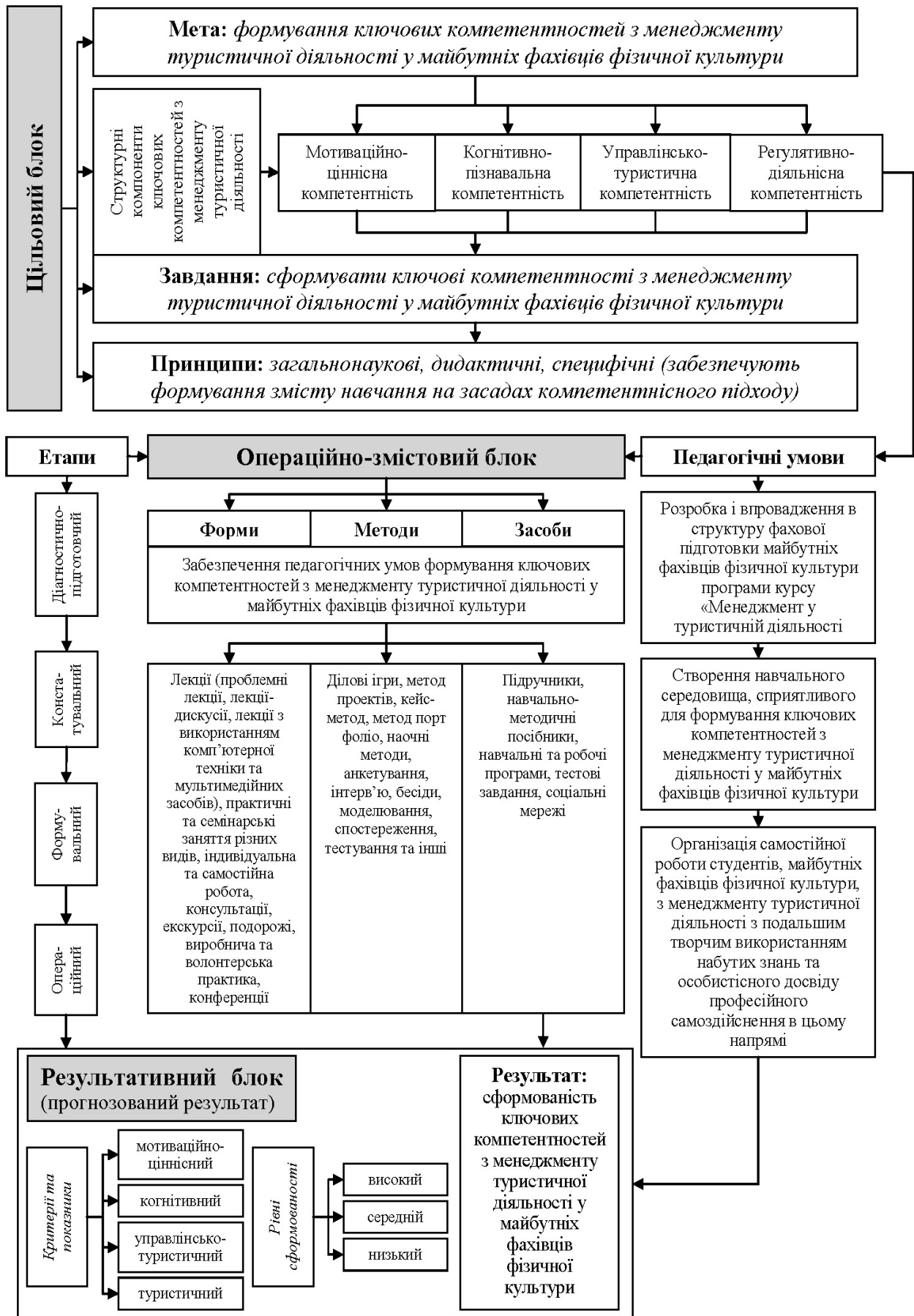

Рис. 1. Модель формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури

Констатувальний експеримент у цих групах на основі обраної нами методики оцінювання рівня сформованості досліджуваного феномена за кожним із критеріїв засвідчив, що рівень сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури у респондентів до початку формувального експерименту був приблизно однаковим.

Перевірка ефективності педагогічних умов, моделі формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури здійснювалася під час формувального етапу педагогічного експерименту, умови проведення якого були природними для всіх учасників процесу. Утім, навчання у контрольній групі проводилися за традиційною методикою та чинною програмою, тоді як в експериментальній групі постійно вносилися корективи.

Рівні сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури після закінчення формувального етапу експерименту відображені у таблиці 1.

Таблиця 1

**Динаміка рівнів сформованості ключових компетентностей
з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної
культури ЕГ та КГ (у %)**

Рівні	ЕГ			КГ		
	до експерименту	після експерименту	динаміка	до експерименту	після експерименту	динаміка
Високий	21,4	35,2	+13,8	21	22,3	+1,3
Середній	40,6	45,5	+4,9	37,8	40,5	+2,7
Низький	38	19,3	-18,7	41,2	37,2	-4

Порівняльний аналіз даних таблиці дає можливість констатувати, що в експериментальній групі значно підвищився високий рівень сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури з 21,4 % до 35,2 %, та суттєво знизився (на 18,7 %) низький рівень – з 38 % до 19,3 %.

Отже, після формувального експерименту в експериментальній групі зафіксовано позитивну динаміку рівнів сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. Це свідчить про ефективність впровадження визначених педагогічних умов.

Достовірність отриманих даних підтверджено методом варіаційної статистики за критерієм однорідності (критерій Пірсона).

ВИСНОВКИ

У дисертації подано результати теоретичного узагальнення й розв'язання завдань формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, що дозволило визначити й експериментально перевірити педагогічні умови, що сприяють формуванню досліджуваного утворення та розробити організаційно-функціональну модель їх реалізації в дії.

За результатами наукового дослідження зроблено такі висновки:

1. На підставі уточнення базових понять дослідження («компетентнісний підхід» та його головні категорії – компетентність і компетенція, «ключові компетентності», «ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності») сформульовано потрактування поняття «формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури». Педагогічний аспект зазначеного феномена виокремлено з урахуванням його значущості для професійного зростання майбутнього фахівця фізичної культури як складника професійної компетентності фахівця фізичної культури.

2. Обґрунтовано структуру ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури, що включає: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-пізнавальний, управлінсько-туристичний та регулятивно-операційний компоненти. Для виявлення рівня сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури розроблено діагностичний інструментарій.

3. Розроблено організаційно-функціональну модель формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, що була апробована під час формувального етапу експерименту шляхом реалізації її основних структурних складових компонентів (цільовий, операційно-змістовий, результативний блоки, мета та результат) у чотири етапи. Діагностично-пошуковий етап уможливив визначити на констатувальному етапі дослідження початкового рівня сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. Формувальний етап експерименту передбачав удосконалення процесу формування досліджуваного утворення відповідно до визначених педагогічних умов.

4. З'ясовано, що формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури буде ефективним за дотриманням як дидактичних (наочності, наступності, поступовості, систематичності, послідовності, індивідуалізації, диференціації, свідомості й активності), так і загальних принципів навчально-виховного процесу (гуманізації змісту освіти, народності, зв'язок із життям, науковості) й на часі – дотримання компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, цілісного підходів.

5. Дослідно-експериментальна перевірка ефективності визначених педагогічних умов та моделі формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури здійснювалося за допомогою розроблених критеріїв, показників та рівнів, що

диференціюються на високий, середній та низький залежно від прояву сукупності показників, останні з яких розкривають зміст кожного критерію.

Порівняння кількісних і якісних показників, отриманих унаслідок експериментального дослідження, засвідчило значне підвищення високого й середнього рівнів та зниження низького рівня сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури експериментальної групи і відсутність істотних змін у студентів контрольної групи.

Результати експериментального дослідження підтвердили гіпотезу дисертаційної роботи та ефективність запропонованої організаційно-функціональної моделі формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Отже, мету наукового пошуку досягнуто, визначені дослідницькі завдання виконано. Робочу гіпотезу стосовно того, що процес формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури буде ефективним за умови поетапної реалізації педагогічних умов та моделі, підтверджено.

Дисертаційне дослідження не претендує на вичерпний розгляд усіх аспектів означеної проблеми. Воно розкриває перспективи для подальших напрямів досліджень, а саме: формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців усіх спеціальностей педагогічних вишів, оскільки є компонентом професійної компетентності фахівця певної спеціальності.

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Бардінов О. В. Управління системою фізичного виховання в творчій спадщині Г. Ващенко / О. В. Бардінов // Світ очима молодих дослідників : зб. наук. праць ПДПУ імені В. Г. Короленка. – Вип. 2. – Полтава, 2002. – С. 22–23.
2. Бардінов О. В. Курс «Менеджмент в освіті як один із шляхів набуття управлінських знань майбутніми вчителями» / О. В. Бардінов // зб. наук. праць ПДПУ імені В. Г. Короленка. – Серія «Педагогічні науки». – Полтава, 2002. – Вип. 5/6 (26-27). – С. 168–171.
3. Бардінов О. В. Загальноосвітній заклад як об'єкт управління / О. В. Бардінов // зб. наук. праць ПДПУ імені В. Г. Короленка. – Серія «Педагогічні науки». – Полтава, 2006. – Вип. 6(53). – С. 79–84.
4. Бардінов О. В. Управління процесом ресоціалізації осіб спецконтингенту в педагогічній спадщині А. С. Макаренка / О. В. Бардінов // зб. наук. праць ПНПУ імені В. Г. Короленка. – Серія «Педагогічні науки». – Полтава, 2011. – Випуск 8(1). – С. 54–57.
5. Бардінов О. В. Синтетичний семінар як засіб формування у майбутнього фахівця фізкультурного профілю ділових етичних взаємин з менеджменту у туристичній діяльності / О. В. Бардінов // Педагогічна освіта: теорія і практика:

зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. редактор Лабунець В. М.]. – Кам'янець-Подільський, 2015. – Вип. 19(2). – Ч. 1. – С. 176–181.

6. Бардінов О. В. Зміст і структура ключових компетентностей із менеджменту туристичної діяльності майбутніх фахівців фізичної культури / О. В. Бардінов // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Серія «Педагогічні науки». – Полтава, 2016. – Вип. 17. – С. 18–23.
7. Бардінов О. В. Кредитно-модульна система як важливий інструментарій оцінки рівня сформованості ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури / О. В. Бардінов // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Серія «Педагогічні науки». – Полтава, 2017. – Вип. 19. – С. 42–47.

Стаття у закордонному науковому виданні:

8. Бардинов А. В. Туристический менеджмент в системе физического образования / А. В. Бардинов // Norwegian Journal of development of the International Science. – № 8/2017. – С.58–61.

Статті та тези у матеріалах науково-практичних конференцій:

9. Бардінов О. В. Найвидатніші постаті спортивної України в історії розвитку олімпійського спорту / О. В. Бардінов // Олімпізм як філософія життя та мислення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 16 квітня 2009 р.). – Полтава, 2009. – С. 5–11.
10. Бардінов О. В. Планування туристичного підприємства як один із головних чинників розвитку його туристичної діяльності / О. В. Бардінов // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі. XXI Каришинські читання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 29-30 травня 2014 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової : Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2014. – С. 20–22.
11. Бардинов О. В. Менеджмент туризма в системе физкультурного образования / О. В. Бардинов // Инновационные процессы развития образования : опыт и перспективы : материалы Всерос. науч.-практ. конф. с международным участием (17-18 декабря 2015 г.). – Сыктывкар, Республика Коми, 2015. – С.406–408.
12. Бардінов О. В. Бізнес-план як засіб реалізації прогностичного компоненту управління освітнім закладом / О. В. Бардінов // Організація навчальних закладів III-IV рівня акредитації як соціально-педагогічних комплексів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 2016). – Полтава, 2016. – С. 98–102.

Стаття в іншому науковому виданні:

13. Бардінов О. В. Програмне забезпечення курсу «Менеджмент у туристичній діяльності»: для студ. факультету фізвиховання вищого пед. навч. закладу / О. В. Бардінов // Імідж сучасного педагога. – Полтава, 2014. – Вип. 9(148). – С. 33–38.

Навчально-методичні посібники:

14. Бардінов О. В. Менеджмент в освіті: навч.-метод. посіб. для магістрів педагогічних вузів / О. В. Бардінов, В. Д. Бардінова. – Полтава, 2004. – 44 с.
15. Бардінов О. В. Елективний курс «Основи юридичних знань» / О. В. Бардінов [та ін.] // Підготовка домашнього гувернера-вихователя в сучасному освітньому просторі: навч. посіб. для студентів, слухачів, викладачів освітн. закл. – Полтава, Довкілля: К., 2007. – С. 55–59.
16. Бардінов О.В. Методичні рекомендації та завдання для самостійної роботи студентів з курсу «Менеджмент у туристичній діяльності»: навч.-метод. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / О.В. Бардінов. – Полтава: Видавництво «Сімон», 2016. – 118 с.

АНОТАЦІЇ

Бардінов О. В. Формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. – Кропивницький, 2018.

Дисертаційне дослідження присвячено актуальній проблемі сучасної теорії та практики професійної освіти щодо формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

У роботі уточнено базові поняття дослідження: «компетентнісний підхід» та його головні категорії – компетентність і компетенція, «ключові компетентності», «ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності».

На підставі уточнення базових понять дослідження розкрито сутність і зміст поняття «формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури», складники якої формуються в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури на випускному етапі (V курс) педагогічного вишу.

Конкретизовано структуру ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності майбутнього фахівця фізичної культури.

Визначено критерії, показники, схарактеризовано рівні сформованості досліджуваного утворення.

Теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної

діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури в процесі їх професійної підготовки на випускному етапі (V курс) педагогічного вишу.

З метою реалізації педагогічних умов розроблена організаційно-функціональна модель, у якій відображено методику формування досліджуваного утворення. Дієвість застосування моделі визначалася використанням різних форм, методів, засобів, навчально-методичних посібників і впровадженням на випускному етапі (V курс) професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури авторської робочої програми курсу «Менеджмент туристичної діяльності».

Результати формувального експерименту підтвердили доцільність та ефективність впровадження на випускному етапі (V курс) професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури педагогічних умов та запропонованої моделі формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури, що позитивно впливають на формування досліджуваного утворення.

Ключові слова: компетентнісний підхід і його головні категорії – компетентність і компетенція, ключові компетентності, ключові компетентності з менеджменту туристичної діяльності майбутнього фахівця фізичної культури, педагогічні умови та модель формування ключових компетентностей з менеджменту туристичної діяльності у майбутніх фахівців фізичної культури.

Бардинов А. В. Формирование ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности у будущих специалистов физической культуры. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Центральноукраинский государственный педагогический университет имени Владимира Винниченко. – Кропивницкий, 2018.

Диссертационное исследование посвящено проблеме формирования ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры в процессе их профессиональной подготовки на выпускном этапе (V курс) в педагогическом высшем учебном заведении.

В диссертации уточнены понятия «компетентностный подход», его основные категории – компетентность и компетенция; «ключевые компетентности», «ключевые компетентности менеджмента туристической деятельности будущего специалиста физической культуры», которые введены в научный обиход, что дает возможность усилить понятийный аппарат педагогической науки.

Конкретизировано структуру ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры.

В работе определены и научно обоснованы педагогические условия, которые обеспечивают эффективность формирования ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры.

культуры в процессе их профессиональной подготовке на выпускном этапе (V курс) педагогического высшего учебного заведения.

С целью эффективности внедрения педагогических условий разработана организационно-функциональная модель, в которой отражено методику формирования ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры в процессе их профессиональной подготовки на выпускном этапе (V курс). Действенность применения модели определялась использованием различных форм, методов, средств, учебно-методических пособий и внедрением в структуру профессиональной подготовки на выпускном этапе (V курс) будущего специалиста физической культуры авторской рабочей программы курса «Менеджмент туристической деятельности».

Формирующий эксперимент подтвердил эффективность теоретически обоснованных педагогических условий формирования ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры в процессе их профессиональной подготовки на выпускном этапе (V курс) высшего педагогического учебного заведения.

В работе описан ход педагогического эксперимента по реализации педагогических условий. Представленный анализ его результатов подтвердил гипотезу диссертационного исследования относительно эффективности их влияния на уровень сформированности ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры.

Ключевые слова: компетентный подход и его главные категории – компетентность и компетенция; «ключевые компетентности», ключевые компетентности менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры, педагогические условия, модель формирования ключевых компетентностей менеджмента туристической деятельности будущих специалистов физической культуры.

Bardinov O.V. The formation of key competences in tourism management for the future specialists in physical education. – Manuscript.

The dissertation submitted for the degree of Candidate of Pedagogical Sciences of the specialty 13.00.04 – theory and methodology of professional education – Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University – Kropyvnytskyi, 2018.

The dissertation is devoted to the formation of key competences in tourism management for the future specialists in the field of physical education in the context of modern educational space acting as an integral educational system that is subordinated to the economic, social, psychological, pedagogical, cultural and technical requirements of the present, which requires for its effective functioning management that is scientifically substantiated and provided by skilled specialists.

The dissertation clarifies the content of the basic concept of the research: «competency approach» and its main categories – competence and competency, «key competences», «key competences in management of tourist activities for the future specialists in physical education»; the essence of the concept «formation of key

competences in tourism management for the future specialists in physical education» has been revealed and introduced into scientific circulation that made it possible to strengthen the conceptual apparatus of pedagogical science.

The structure of key competences in tourism management for the future specialists in physical education has been specified.

The criteria (motivation and value, cognitive and perceptive, managerial and tourist, operative) and indicators have been defined; the levels (high, average, low) of its formation have been characterized.

The pedagogical expediency of introduction of the final stage of the author's working program «Tourism management» into the structure of professional training for the future specialists in physical education (5th year) has been substantiated.

The dissertation has defined and substantiated the pedagogical conditions that contribute to the effective formation of key competences in tourism management for the future specialists in physical education during their professional training at the graduation stage (5th year) of pedagogical higher education.

In order to implement the pedagogical conditions and determine its effectiveness, an organizational structure model has been developed reflecting the methodology of the formation of the key competences in tourism management for the future specialists in physical education.

The effectiveness of implementing the organizational structure model has been determined by the use of various forms, methods, tools, teaching manuals and by its introduction into the structure of professional training for the future specialists in physical education (5th year) of pedagogical higher education.

The method of pedagogical experiment has been revealed; the choice of diagnostic apparatus of the experimental research has been substantiated.

The results of the formed experiment confirmed the effectiveness of the implementation of the organizational structure model for the future specialists in physical education during their professional training at the graduation stage (5th year) of pedagogical higher education; and established the efficiency of the proposed model for the formation of key competences in tourism management for the future specialists in physical education.

Key words: competency approach and its main categories – competence and competency, key competences in tourism management for the future specialists in physical education, pedagogical conditions, the formation of the key competences in tourism management for the future specialists in physical education.

**СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ
ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ, ВИГОТІВНИКІВ
І РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Серія ДК № 1537 від 22.10.2003 р.

Підп. до друку 15.11.2018 р. Формат 60×90/16. Папір офсет.
Друк різнограф. Ум. др. арк. 0,9. Тираж 100. Зам. № 8949.

*РЕДАКЦІЙНО–ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кропивницький, вул. Шевченка, 1.
Тел.: (0522) 24–59–84.
Факс.: (0522) 24–85–44.
E-Mail: mails@kspu.kr.ua*

